

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: **M. V.**, bytom Ľ., proti odporcovi: **J. B.**, bytom Ľ., v dovolacom konaní právne zastúpený Mgr. F. P., advokátom v B., **o zaplatenie 3.784,11-€**, vedenej na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 6C 482/1997, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 31. augusta 2011 sp.zn. 5Co/225/2010 takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Navrhovateľovi nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Ružomberok rozsudkom zo dňa 16. marca 2010 č. k. 6C 482/1997-128 uložil odporcovi povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 3.784,11-€ (114.000,- Sk) do 3 dní od právoplatnosti rozsudku spolu so 17,6 % úrokom z omeškania z uvedenej sumy od 16.4.1997 do zaplatenia a súčasne mu uložil povinnosť zaplatiť trovy konania vo výške 1.043,45 do 3 dní od právoplatnosti rozsudku na účet právneho zástupcu navrhovateľa. V odôvodnení rozsudku uviedol že navrhovateľ ako veriteľ uzatvoril s odporcom ako dlžníkom dňa 2. apríla 1997 dohodu o uznaní záväzku a spôsobe splatenia dlhu. Touto dohodou odporca ako dlžník uznal svoj záväzok vrátiť veriteľovi - navrhovateľovi peňažnú pôžičku vo výške 114.000,- Sk, ktorú od veriteľa prezval 17. marca 1997 s dohodnutou lehotou splatnosti do 31. marca 1997. Pretože dlžník poskytnutú pôžičku v dohodnutej lehote splatnosti nevrátil, zaviazal sa vrátiť poskytnutú pôžičku vo výške 114.000,- Sk veriteľovi jednorázovo v hotovosti, najneskoršie do 15. apríla 1997. Veriteľ so splatením dlhu v celej výške a v lehote do 15. apríla 1997

súhlasil. Účastníci tejto dohody zobrali na vedomie, že po uplynutí lehoty splatnosti dlhu bude dlžník v omeškaní so splatením svojho záväzku a veriteľ bude oprávnený požadovať od dlžníka okrem zaplataenia istiny dlhu aj úroky z omeškania vo výške stanovenej právnymi predpismi a to nariadením vlády SR č. 87/1995 Z.z., t.j. vo výške dvojnásobku diskontnej sadzby určenej Národnou bankou Slovenska.

Krajský súd v Žiline na odvolanie odporcu rozsudkom zo dňa 31. augusta 2011 sp. zn. 5Co 225/2010 napadnutý rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil a navrhovateľovi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V danom prípade sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil s názorom prvostupňového súdu, obmedzil sa len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku v odôvodnení uviedol, že uznaním dlhu urobeným vo forme podľa ust. § 558 Občianskeho zákonníka sa zakladá vyvrátiteľná právna domnienka (predpokladá sa), že dlh v čase uznania trval. Na to, aby uznanie dlhu malo tieto účinky je potrebné, aby dlžník písomne uznal, že zaplatí svoj dlh, určený čo do dôvodu aj výšky. Uznanie dlhu je jednostranný právny úkon dlžníka adresovaný veriteľovi. Zabezpečuje uznaný záväzok tým, že v dôsledku ním založenej právnej domnienky zvýhodňuje postavenie veriteľa. Domnienka existencie dlhu založená uznaním dlhu je vyvrátiteľná. Znamená to, že aj dlžník, ktorý svoj dlh uzná, môže namietať, že dlh nevznikol alebo, že v čase uznania netrval. Táto námietka však môže mať úspech iba vtedy, ak bude preukázaná. Toto sa však v preskúmvanej veci nestalo. Odporca aj keď namietal, že dlh nevznikol, toto svoje tvrdenie nepreukázal, teda neunesol dôkazné bremeno, preto správne prvostupňovému súdu neostávalo iné, ako návrhu vyhovieť. Odporca ani v rámci odvolacieho konania svoje tvrdenie ničím nezdôvodnil, uzavrel odvolací súd.

Proti tomuto rozsudku podal dovolanie odporca, ktoré odôvodnil najmä v zmysle §241 ods. 2 písm. a), c) O.s.p., ktoré videl v tom, že prvostupňový ako i odvolací súd mu odňal možnosť konať pred súdom a rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení. Odňatie možnosti konať pred súdom malo nastať tým, že dňa 2. februára 2010 sa konalo pojednávanie na odvolacom súde, na ktoré sa jeho právny zástupca ospravedlnil z dôvodu práceneschopnosti, rovnako sa ospravedlnil z pojednávania vytýčeného dňa 16. marca 2010, z dôvodu kolízie pojednávania v civilnej ako i trestnej veci vedených na

Okresnom súde Bratislava. Preto nemohol klásť vypočutému svedkovi otázky a navrhovať ďalšie dôkazy. Súd prvého stupňa tiež nevyhovel jeho návrhu vypočuť ako svedka M. R., čo nenapravil ani odvolací súd.

Navrhovateľ sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré v zmysle § 236 a nasl. O.s.p. možno napadnúť dovolaním.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v ustanovení § 237 písm. a/ až g/ O.s.p., a proti rozsudku odvolacieho súdu je prípustné ešte aj v prípadoch uvedených v ustanovení § 238 O.s.p.

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorý potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, pričom nevyslovil prípustnosť dovolania a nešlo ani o prípad, že by sa odvolací súd v tejto veci odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu. Keďže dovolaním napadnutý potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje niektorý zo znakov uvedených v § 238 ods. 1, 2 a 3 O.s.p., je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok dovolanie podľa citovaného zákonného ustanovenia nepripúšťa.

Dovolanie odporcu by mohlo byť procesne prípustné, len ak by v konaní, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok, došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 O.s.p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich, vyplýva pre dovolací súd z § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa z tohto dôvodu neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal tiež otázkou, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne

obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky vád taxatívne v ňom vymenovaných; iné procesné vady konania alebo nesprávnosti rozhodovania, i keby k nim v konaní došlo, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Treba zdôrazniť, že pri posudzovaní existencie procesnej vady uvedenej v § 237 O.s.p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania, nie je významný subjektívny názor účastníka, ale len zistenie, že v konaní došlo k takejto vade.

K dovolateľom namietanému odňatiu možnosti konať najvyšší súd považuje za potrebné uviesť, že prirodzeným právom každého človeka a občana je právo aby v zložitom procese hľadania práva a spravodlivosti mu aspoň raz bolo umožnené predstúpiť pred nezávislý súd so svojou vecou, teda aby bol vypočutý. Ide o to aby mohol predstúpiť so svojou vecou pred konkrétného sudcu, či sudcov, ktorí sú vybavený právom a povinnosťou zvážiť všetky okolnosti, ktorých individuálna a neopakovateľná povaha uplatneného nároku presahuje to, čo možno vložiť do abstraktnej právnej normy. Právo na vypočutie patri aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva medzi zásadné a základné práva na rešpektovaní ktorých treba bezvýhradne trvať. V predmetnej veci ako z rekapitulácie súdneho spisu vyplýva, odporca bol vypočutý ako účastník konania súdom prvého stupňa na pojednávaní 29.10.2009, na tomto pojednávaní boli vypočutí aj svedkovia, ktorým kládol otázky a mal možnosť navrhovať aj dôkazy. Na pojednávaní konanom 19.11.2009 bol prítomný zástupca odporcu, ktorý mal možnosť vyjadriť sa k vykonaným dôkazom. Za odňatie možnosti konať pred súdom nemožno považovať ani postup súdu na pojednávaní konanom 2.2.2010, na ktorom bol vypočutý svedok J. S. v neprítomnosti odporcu a jeho zástupcu. Uvedený svedok výslovne uviedol, že sa k veci konkrétne vyjadriť nevie.

Napokon odporca namieta vadný postup súdu, keď rozhodol napriek neprítomnosti jeho zástupcu, ktorý sa ospravedlnil z dôvodu kolízie dvoch pojednávaní. Dôležitosť dôvodu, ktorým je odôvodňovaná žiadosť neprítomného účastníka o odročenie pojednávania (§ 101 ods. 2 O.s.p.), posudzuje súd vždy podľa konkrétnych, individuálnych okolností prípadu. Či sú v tej – ktorej veci dôležité dôvody pre odročenia pojednávania dané, posudzuje súd, a nie účastník konania. Existenciu dôležitého dôvodu môže súd preveriť len zo skutočností, ktoré sú mu známe v čase posudzovania žiadosti účastníka o odročenie pojednávania.

K otázke kolízie dvoch súdnych pojednávanií a dopadu tejto kolízie na procesné práva účastníka konania sa vyjadril Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 13. januára 1999 sp. zn. I. ÚS 68/1998, v ktorom uviedol, že kolízia dvoch pojednávanií toho istého účastníka v tom istom termíne na rozdielnych súdoch, o ktorej advokát vedel v dostatočnom časovom predstihu, nie je akceptovateľným predpokladom uznania existencie dôležitého dôvodu na odročenie vytýčeného pojednávania. Obsahom základného práva účastníka konania na verejné prerokovanie veci v jeho prítomnosti a na vyjadrenie sa ku všetkým vykonávaným dôkazom nie je povinnosť súdu vyhovieť akejkoľvek jeho žiadosti na odročenie pojednávania. Posúdenie opodstatnenosti „dôležitého dôvodu“ (§ 101 ods. 2 O.s.p.) v každom konkrétnom prípade patrí výlučne do právomoci konajúceho súdu. Ústavný súd Slovenskej republiky na týchto záveroch zotrval aj v uznesení z 30. marca 2005 sp. zn. III. ÚS 94/2005.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku z 27. februára 2000 sp. zn. 3 Cdo 16/2001 (viď R 41/2002) pripustil, že dôležitým dôvodom pre odročenie pojednávania pred súdom môže byť aj kolízia s iným pojednávaním právneho zástupcu účastníka konania, avšak len vtedy, ak od účastníka nemožno spravodlivo požadovať, aby si zvolil iného zástupcu.

V danom prípade dovolací súd pri skúmaní prípustnosti dovolania z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. vychádzal z toho, že samotná existencia kolízie dvoch súdnych pojednávanií môže byť (za istých, výnimočných okolností) dôvodom pre odročenie jedného z kolidujúcich pojednávanií. Advokát, ktorý zistí, že v dvoch súdnych konaniach, dochádza v určitý deň ku kolízii nariadených súdnych pojednávanií, má vo všeobecnosti možnosť osobne sa zúčastniť na jednom z pojednávanií a v prípade druhého kolidujúceho pojednávania „účelne využiť všetky zákonom pripustené prostriedky a spôsoby poskytovania právnej pomoci účastníkovi, ktorého zastupuje“ – do úvahy tu medziiným prichádza buď zastúpenie iným advokátom alebo podanie žiadosti o odročenie pojednávania. V rámci organizovania svojej činnosti musí advokát pri výbere najvhodnejšieho prostriedku alebo spôsobu poskytovania právnej služby nevyhnutne vziať na zreteľ nielen osobitosti každej prejednávanej veci, ale tiež to, akým spôsobom bola medzi ním a klientom upravená otázka zastúpenia advokáta iným advokátom.

Možnosť zastúpenia advokáta iným advokátom vyplýva priamo zo zákona (viď § 25 ods. 3 O.s.p. a tiež § 16 ods. 1 zákona o advokácii) a advokát túto zákonnú možnosť

(oprávnenie) nesmie využiť len vtedy, ak by zastúpenie bolo proti vôli zastupovaného účastníka (§ 16 ods. 3 zákona o advokácii). Pokiaľ je právny vzťah zastúpenia medzi advokátom a účastníkmi dvoch súdnych konaní, v ktorých dochádza ku kolízii nariadených pojednávaní, z hľadiska možnosti zastúpenia advokáta iným advokátom upravený v oboch kolidujúcich prípadoch zhodne (t.j. buď sa v oboch toto zastúpenie vylučuje alebo naopak, pripúšťa), rozhoduje sa advokát medzi dvomi možnosťami (záujmami), ktoré sú z uvedeného hľadiska rovnocenné. Odlišná je však situácia vtedy, keď pri jednom z kolidujúcich pojednávaní zastúpenie iným advokátom nie je možné, lebo je tu zákonný dôvod, ktorý ho nedovoľuje (§ 16 ods. 3 zákona o advokácii), a v prípade druhého pojednávania zastúpenie advokáta iným advokátom nie je podľa § 16 ods. 3 zákona o advokácii vylúčené. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu v takejto situácii môže advokát, ktorému v účasti na pojednávaní nebráni iný dôležitý dôvod, v prípade pojednávania uvedeného na prvom mieste predísť prejednávaniu a rozhodnutiu veci v jeho neprítomnosti (§ 101 ods. 2 O.s.p.) len tým, že sa ho osobne zúčastní (t.j. dostaví sa na súdne pojednávanie vo veci, v ktorej zastupuje účastníka, ktorý prejavil vôľu, aby ním zvolený advokát nebol zastúpený iným advokátom); v prípade druhého (kolidujúceho) súdneho pojednávania prichádza zo strany tohto advokáta do úvahy využitie iných zákonom pripustených prostriedkov a spôsobov poskytovania právnej služby. Odporcu v konaní zastupoval Mgr. F. P.. Menovaný advokát do spisu založil plnomocenstvo z 4. februára 2009, v závere ktorého je uvedené, že odporca súhlasí, aby si splnomocnený advokát ustanovil za seba zástupcu. Išlo tu teda o prípad, v ktorom zastúpenie iným advokátom nebolo výslovne účastníkom vylúčené, a preto zástupca odporcu v prípade kolízie s ďalším pojednávaním mal možnosť dať sa zastúpiť iným advokátom.

K porušeniu podľa § 237 písm. f/ by došlo kedy súd prvého stupňa nenariadil pojednávanie na ktoré by nepredvolal účastníkov a všetkých, ktorých prítomnosť potreboval na riadne objasnenie veci. V danom prípade však prvostupňový súd vo veci nariadil viacero pojednávaní a vypočul účastníkov konania čím bolo odporcovi umožnené vyjadriť sa vo veci a nebola mu odňatá možnosť konať pred súdom, preto treba vysloviť záver, že podmienky prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nie sú splnené.

Dovolateľ tiež naznačuje, že k odňatiu možnosti konať pred súdom došlo aj nevykonaním navrhnutých dôkazov. K tomu dovolací súd uvádza, že Občiansky súdny poriadok ukladá účastníkom konania povinnosť označiť dôkazy na preukázanie svojich

tvrdení. Súd ale rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná; nie je totiž viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a ani nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie toho, či sa vyhovie návrhu na vykonanie dokazovania a ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Najvyšší súd Slovenskej republiky to vyjadril už v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 37/1993, v ktorom vysvetlil, že prípadné nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. (zakladajúcu prípustnosť dovolania). V rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 125/1999 Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol, že ak súd v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie skutočného stavu, dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nie je prípustné, lebo to nemožno považovať za odňatie možnosti konať pred súdom.

Pre prípad, že dovolateľ spochybňuje správnosť toho, ako súdy vyhodnotili jednotlivé dôkazy, dovolací súd uvádza, že v prípade nesprávneho hodnotenia dôkazov (pozn.: dovolací súd sa hodnotením dôkazov nezaoberal) nejde o dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 237 O.s.p. (viď R 42/1993). Nesprávne vyhodnotenie vykonaných dôkazov nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

V súvislosti s vyššie uvedeným treba dodať, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd nepatrí právo účastníka dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Z dovolania vyplýva názor odporcu, že súdy nezistili v potrebnom rozsahu skutkový stav a že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd k tomu uvádza, že neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje

konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie vecí súdmi nižších stupňov je relevantný dovolací dôvod, ktorým možno úspešne odôvodniť iba procesne prípustné dovolanie (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.); samo nesprávne právne posúdenie vecí nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. To znamená, že i keby (prípadne) rozsudok odvolacieho súdu nebol podložený úplnými skutkovými podkladmi a spočíval by na nesprávnom právnom posúdení vecí, nezakladalo by to prípustnosť dovolania podľa § 237 O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru o tom, že právnym posúdením vecí súd neodníma účastníkovi konania možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. dospel už v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003. Pre úplnosť treba dodať, že aj podľa názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky nesprávne právne posúdenie vecí vzhľadom na konštrukciu právnej úpravy dovolania nie je spôsobilým dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania smerujúceho proti potvrdzujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu (viď napríklad III. ÚS 399/09).

Nakoľko prípustnosť dovolania v danom prípade nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O. s. p. a v dovolacom konaní neboli zistené ani dôvody prípustnosti dovolania uvedené v ustanovení § 237 O. s. p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odporcu podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol.

V dovolacom konaní úspešnému navrhovateľovi vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti odporcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 v spojení s § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p.). Dovolací súd však navrhovateľovi nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodal návrh na uloženie tejto povinnosti (§ 151 ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. augusta 2011

JUDr. Jana B a j á n k o v á , v. r.

predsedníčka senátu

Za správnosť:

Hrčková Marta